

2.2.- GAIEN ARABERAKO KASU PRAKTIKOAK

Zati orokorrari zegokion kasu-bildumaren testuinguruan genioen bezala, hemen ere hainbat egitate deliktiboren adibideak eskaintzen ditugu kalifikazio juridiko-penalaren trebakuntza-gai izan daitezzen. Berriro ere, oraingo honetan, epaietatik ateratako kasuak ditugu gehienak, aldaketa gutxi batzuekin itzuli eta moldatutakoak²¹.

Gaiaren aldetiko mugak, ordea, are nabarmenagoak dira: Zati orokorreko alderdi guztien kasu praktikoak ez zeuden moduan, hemen ere, Zati Berezian, delitu multzo batzuei –ez guztiei– buruzkoak izango dira. Ikuspegi honetatik lehentasuna eman zaie honako bi delitu multzoei: pertsonen aurkako delituen multzoari eta ondare-delituen multzoari. Horrela (**ik. 2.2.1.-2.2.9.**) giza hilketa, erailketa, buruaz beste egiteko indukzioa eta laguntza, abortua, lesioak, askatasunaren aurkako delituak eta sexu-askatasuna edota sexu-ukigabetasunaren aurkako delituak, bai ondare-delituak, eta baita sorospen-eginbearra ez betetzea ere, lantzen dira. Beti ere, xedetzat eduki dugu ikuspegi praktikotik garrantzitsuen eta oinarritzkoen diren azterkizun juridiko-penal batzuk sakontzea.

Pertsonen aurkako delituen eta ondare-delituen ondotik, gizartearen eta Estatuaren aurkako delituen arteko gutxi batzuk aurkezten dira (**ik. 2.2.10.-2.2.13.**). Lehenik, ingurumenaren babesari buruzko delituak erabiltzen dira, arrisku-delituen joko juridikorako sarrera gisa, eta, horiekin batera funtzionarioen prebikazio bereziak ikusteko aukera izango da. Horiek bidea zabaltzen diete gero datozen droga-trafikoari eta trafiko-segurtasunari buruzko delituei. Arrisku-delituetan sartzen diren horiek ikuspegi praktikotik ikaragarritzko garrantzia dute. Azkenik, prebikazioa ikusirik, funtzionarioen delituen artean garrantzitsuenetarikoa den eroskeria delituaren inguruko kasua ere badugu.

2.2.1. GIZA HILKETA ETA ERAILKETA

I

1996ko ekainaren 19an, goiz-goizean, Alejandra, bere senarra zen Antoniorekin ohean zegoen. Haien ondoan, sehaska batean lotan, haien alaba Carmen zegoen, zazpi hilabeteko haur txikia, Antoniok batere gustukoa ez zuena.

Aipatu eguneko goizeko laurak aldean, nekazaritzan ziharduenez gero ohikoa zuen moduan, Antonio altxatu eta sukaldera abiatu zen. Handik gutxira, ura eta zehaztu ezin izan den likido oso-oso toxikoa, gardena ez zena, edalontzi batean nahastu ondoren, edalontziarekin logelara itzuli zen eta alaba esnarazi ondoren, edanarazi zion.

Alejandra, senarrak alabari emandako uraren usain bereziaz oharturik, galdetu zion zer egin zuen. Galdera beldurrez egin zion, senarra oso izaera zaila eta bortitzekoa zen-eta. Antoniok, orduan, erantzun gisa zera esan zion: “Déjala que reviente” eta esatearekin batera etxetik irten zen.

Gertatutakoaz jabetu arren, dena ikusia zuelako, Alejandrak ohean jarraitu zuen alabaren egoeraz inolaz ere arduratu gabe, harik eta goizeko bederatzita eta erdiak aldera, ordurako Carmenek bi aldiz botaka jardun ondoren, medikuari deitu zion arte. Artean alabaren egoeraz biziki kezkatutik zegoen eta, beste alde batetik, egindakoagatik barneak ausikitzen zuen.

Sendagilea etxebizitzara eguerdiko ordu batean azaldu zen, larrialdia zela jakin bazekien ere. Gertatutako guztiaren berri eman zion Alejandrak, alegia, senarrak emandako likidoarena eta harrezkero haurra botaka aritu izanarena ere. Medikuak, ordea, guztiaren jakitun egon arren eta gastroenteritisa izateko sintomak agerikoak baziren ere, alde egin zuen, dietan edukitzeko aginduz. Zehatz-mehatz, medikuak esan zuen Carmenek ura edo kamamila azukrez besterik edan ez zezala, hurrengo egunean berriro ere bisitan etorriko zela gaineratuz.

²¹ Zati bereziko kasu praktikoen aukeraketa-lanean bereziki kontuan hartu dugu **CORCOY BIDASOLO, Mirentxu (zuzendaria), Sistema de casos prácticos. Derecho penal. Parte especial, Valentzia, 1999.**

Alabak txarrera jo zuen eta egoera gero eta larriagoa zenez gero, medikuari behin eta berriro abisua eman zion. Sendagilea, ordea, ez zen azaldu. Carmen, hurrengo egunean, 1996ko ekainaren 20an, gaueko bederatziatan hil zen.

II

1998ko abenduaren 24an, Jesus Angel eta Consuelo, ezkonduko bikotea, euren alabekin, Carmen eta Elenarekin, emaztearen gurasoen etxean aurkitzen ziren, Gabonak ospatzeko asmoz. Jesus Angel duela gutxi magistratu izendatua izanik eta horrek ekarri beharko zuen familiaren egoitzaren aldaketa zela kausa, afariaren erdian bi ezkontideen arteko eztabaida sutua piztu zen. Jesus Angelek jarrera oso-oso bortitza erakutsi zuen, izugarritzkoa; unerik beroenetan emaztearengandik bananduko zela aldarrikatzen zuen, bera bere etxean kontuan hartzen ez omen zutelako eta zor zitzaion begirunea falta ei zuelako.

Haren emaztea, amaginarreba eta aitaginarreba Jesus Angel lasaitzen ahalegindu ziren, zein egun eta jai berezia zen oroitaraziz, eta horren tamainako haserrea neurrigabekoa eta zeharo desegokia zela azpimarratuz. Consuelok alabekin pixka bat dantzatzeari ekin zion, giroa hobetzeko asmoz eta liskarra bukatutzat jo nahian, baina horrek are gehiago sutu zuen senarra, eta horren ondorioz Jesus Angelek bere gurasoen etxera joango zela agindu zuen, etxe hori data haietan hutsik bazegoen ere. Etxeko ateraino jarraitu zioten ezkontideek eta beraren gurasoek, kafetxo bat hartzeko proposamena eginez, senarra bere onera etor zedin. Baina senarra etxetik irten zen eta une hartan, kaleko atea ixten ari zela, Consuelok, presio psikologiko ikaragarriaren mende egonik, bere gurasoei zera esan zien: “Utz ezazue behingoz urdanga batekin joan dadila”. Atera berri zen Jesus Angelek, entzundakoa entzun bezain pronto, itzuli eta atea jo zuen. Consuelok orduan atea zabaldu zion; senarra, oso haserreturik, berriro ere etxera sartu zen, eta bere emazteari lepoaren ezkerreko aldean eskuineko eskuaz kolpe bat eman zion. Consuelo orduan bueltatu zen bere amarengana; honek etengabe oihukatzen zuen: “Gehiegi da; ez dizut hori inolaz ere onartuko”. Consuelok, amarengana zihoala, aldi berean ere oihuka ziharduen: “Ene ama senetik aterata dago; zerbait gerta dakioko”. Oihuen artean, bat-batean, Consuelok kontzientzia galdu zuen eta lurrera erori ere. Orduan Jesus Angel, segundo bat ere galdu barik, hurbildu zitzaion eta ahoz ahoko arnas hartzearena aplikatu zion, eta bihotzean masaje bat eman zion, lipotimia moduko zerbait gertatu zelakoan. Baina kontzientzia berreskuratzen ez zuenez gero, aitaginarreba medikuaren bila atera zen. Sendagilea heldu zenerako, ordea, ez zegoen zer eginik eta bizkortzeko ariketak egin bazizkion ere, hilik zegoela baieztatu besterik ez zuen egin.

Autopsiaren arabera, heriotza gertatu zen lepoaren ezkerreko alderdian emandako kolpeagatik, izan ere, alderdi erreflexugilea da, sinu karotida barnebiltzen duena hain zuzen ere. Kolpearen ondorioz, hortaz, bihotzekoa eragin zen, egitateen uneko tentsioak lagunduta.

2.2.2. BURUAZ BESTE EGITEKO INDUKZIOA ETA LAGUNTZA

Axelek hemeretzi urteko Luisari sinestarazi zion bera Sirio izarrekoa zela eta hori zela-eta hura lagundu ahal izango zuela beste bizi berri eta hobea bat lortzen baldin eta emakumea bere gorputz zaharretik banantzen baldin bazen. Horretarako bainuontzi batean sartu eta konektatutako lehorgailua erortzen uztea besterik ez zuen egin behar. Ginebrako lakuaren ondoko gune gorri jakin batean gorputz berri bat itxoiten izango zuen eta horren barruan esnatuko zen istripuaren ondoriozko heriotza, itxurazkoa, gertatu bezain laster. Edonola ere, bizitza berrian diruaren premia izango zuenez gero, istripuz eragindako heriotzaren kasuetarako bizi-asegurua kontratatuturik izan beharko zuela aholkatu zion, 50 milioikoa, Axel onuradun izendatuz. Berak kobratu ondoren Ginebrara eramango zion dirua.

Emakumeak dena sinistu zuen eta esandakoa bete ere. Hortaz lehorgailua uretara erortzen utzi zuen bere gorputz berriaren barruan arin baino arinago esnatzeko asmoz. Burutik ez zitzaion pasatu ere egin buruaz beste egin nahi izateko ideia, bederen jatorrizko zentzuan, bere bizitza behin betiko bukatzea nahi ez zuelako. Are gehiago, Luisak buruaz beste egitea oro har arbuiatzen zuen, gizakiak erabaki hori hartzeko eskubiderik ez duelakoan.

Akusatuak prestatutako planak, ordea, porrot egin zuen, lehorgailuak behar bezala funtzionatzen ez zuelako. Axelek Luisaren etxera deitu zuenean zur eta lur gelditu zen hura oraindik bizirik zegoela baieztatu ahal izan zuenean. Telefonoz deika jardun zuen, hamar aldiz gutxi gora behera, Luisari zehaztasunak emanez hark bere

buruaz beste egin zezan, harik eta ezinezkotzat jo zuen arte. Frogatutzat ere jotzen da, biktimak ez zuela inongo aldakuntza psikikorik jasaten.

2.2.3. ABORTUA

1997ko apirilean, zehaztugabeko egun batean, Antoniak, prozesatuak, hilekoaren bigarren faltaz jabetu zenean, haurdun zegoelako susmo sendoa hartu zuen. Antoniak, ogibidez etxeko lanari ekiten ziola, bi seme-alaba zituen, 2 urteko bat eta 11 hilabetekoa bestea, eta Eibarren bizi zen hango auzo bateko etxebizitza baten gelan alokatu bere familiarekin batera. Antoniak zituen ikasketak lehenengo hezkuntza mailakoak ziren eta oso egoera ekonomiko larriar aurkitzen zenez gero, une hartan haurdun egotea gerta lekiokkeen gaitzik handientzat jotzen zuen. Hortaz, Julia izeneko bere auzokide batengana jo zuen, azken honek Antoniari baginako garbiketak egin ziezazkion. Egindako manipulazioen truke Juliak ez zion sosik ere kobratu.

Hirurogeita sei urteko Julia, alarguna eta jubilatua, berrogeita hamar urte bete zituen arte ospitaleko laguntzaile gisa aritua zen. Baina harrezkero bronkioetako min kronikoa zuela-eta lanerako ezintasuna eman zioten.

1997ko maiatzean, Anunciacion, prozesatua, Juliarengana zuzendu zen, era berean manipulazioak egin ziezazkion. Hogeita bederatzi urtekoa, eta ezkondu gabea zen Anunciacionek hiru urteko semea zuen. Beste aldetik HIESAren eramalea izanik, bi urte lehenago xiringa hipodermikoa ohikotasunez erabili izanagatik egitatean aldian, drogamenpekotasuna gauditua zuela eta errahabilitaturik zegoela baieztatu daiteke. Anunciacionek Juliarengana jo aurretik, haurdun izatearen analisiaren emaitza baieztatuaren berri izan zuen; haurdunaldiaren hirugarren hilabetean zegoela egiaztatzen zuena hain zuzen ere. Hori jakitean ikaragarri beldurtu zen Anunciacion, batetik fetua kutsaturik suertatu zitekeelako eta, beste aldetik, bere osasuna ere arriskuan ikusten zuelako. Horri gehitu behar zaio Anunciacion ez dela batere egonkorra sentimenduen alorrari dagokionez. Eskaeraren ondorioz, Juliak manipulazioak aurrera eramane zituen.

Maiatzean bertan, Joxe, ezkondua eta lanbidez erdi mailako enpresa-burua, diru arazorik gabea, Juliarengana zuzendu zen; izan ere Maria, Joxeren neska-laguna, bi hilabeteko haurdunaldian aurkitzen baitzen. Joxek Juliaren esku-hartzea nahi zuen, Juliak onartu zuena 130.000 pezetaren truke. Joxek, aurrerapen gisa, 50.000 pezeta eman zizkion, hurrengo egunean abortua aurrera eramango zuela hitzartuz. Maria, ordea, ez zen emaginarengana joan, ezarritako egunean odol-galerak jasan zituelako eta, Ginekologoak esan zion moduan, berezko abortua gertatu zelako.

Frogatutzat jo daiteke lehenengo bi emakumeen haurdunaldia eten egin zela, Juliak egindako manipulazioen ondorioz.

2.2.4. LESIOAK

I

Albertok, bere automobila gidatzen ari zela, Peioren autoaren aurka talka txiki bat izan zuen. Alberto beribiletik atera bezain laster Peiori errua leporatu zion, eta bien arteko eztabaida piztu zen. Eztabaidaren une jakin batean Albertok, zeharo haserreturik, eskuan zuen autodefentsarako spray bat Peioren aurpegira zuzendu eta botoia sakatu zuen. Jariakin kimikoaren ondorioz begietako keriokonjuntibitisa eragin zion Peiori, 8 egunean sendatu zena, eta lehenengo 5 egunetan lan egitea galarazi ziona. Medikuek agindutakoari jarraituz, botika analgesikoak eta hanturaren aurkakoak hartu behar izan zituen aipatu zortzi egunetan.

II

Peiori, bere etxebizitzatik alde egin ondoren, hiru akusatuek jipoi ederra eman zioten, Telefonika-kablezko makila bat, 60 cm-koa, kobrez eta zinta isolatzailez forratutakoa, baliatuz. Aldi berean ostikoka eta ukabilkadaka jardun zuten harik eta lurrera erori arte, eta baita geroago ere. Lesioek lehenengo medikuntza-sendabidea besterik ez zuten behar izan eta 22 egunen buruan sendatu ziren. Lesioek burmuineko eremuan, batez ere, eragina izan zuten eta hauek izan ziren zehatz-mehatz ondorioak: eskuineko kontusio orbitarioa hematomarekin, eskuineko hankako kontusioa hematomarekin, atzeko aldean, lepo aurreko aldean harramaskada linealak, aurpegian, hezur-haustura itxia, eta ahoan, konplikaziorik gabeko barne-zauriak.

Sekuela gisa sudur-trenkadaren desbideraketa geratu zaio Peiori, sudur-hobien aireztapena galarazten ez duena eta zuzentzeko modukoa dena esku-hartze kirurgiko txiki baten bitartez (ezinbestekoa ez dena).

III

A) Rosa, 23 urteko emakume italiarra, 27 urteko Alessio bere mutil lagunarekin ohikotasunez eta babesik gabe oheratzen da, Alessio HIESduna dela jakin arren, maiteminduta dagoelako eta heriotza bidean bakarrik utzi nahi ez duelako. Kutsatzeko nahikoa suertatu ez zenez gero, Alessiok zauri txiki bat jasan zuen eguna aprobeztatuz, zerion odola xurgatu zuen Rosak xiringa batez eta, jarraian, bere buruari xiringatu zion. Egun batzuen buruan HIESduna zela baieztatu zen.

B) Kasu berbera, baina oheratzearen ondorioz besterik gabe kutsatzen da.

2.2.5. ASKATASUNAREN AURKAKO DELITUAK

I

1999ko azaroaren 29an, Iñaki, 19 urteko gazte bat, Bilboko auzo batetik zihoan Estibalizi hurbildu zitzaion era bortitz eta zakarrean, arratsaldeko 8ak inguru zirenean. Estibaliz Iñakiren neska-lagun ohia zen eta biek elkarrekin bi seme-alaba dituzte. Egitateen unean Estibaliz beste gizon batekin kalean zegoen, etxerako bidean, eta Iñakik seme-alabak ikusteko galdatzen zuen modua ikusirik eta Iñaki eta berarekin zegoen gizonaren arteko borroka bat saihesteko asmoz, Iñakiren ibilgailuan sartzeko eskaintza onartu zuen emakumeak.

Automobilak egin zuen bidean zehar Iñakik biraoka ziharduen etengabe Estibalizen aurka, aldi berean hiltzeko mehatxuak eta eraso fisikoak, gorputzaren atal eta toki askoren kontrakoak, zuzentzen zizkion bitartean.

Iñakik Estibaliz ia gau osoan zehar, 8 ordu, autoaren barruan egotera behartu zuen kolpatzeari utzi barik aske utzi zuen arte.

Hurrengo egunean, emakumea gertatutakoa salatzerako joan zenean, eraso fisikoak duela hiru hilabete hasitakoak zirela gaineratu zuen. Egun hartan bertan Ertzaintzak Iñaki atxilotu zuen Estibalizen etxearen ondoan zebilela.

II

Antoniok, Jaimek eta Juliok, haiekin zorrak zituen pertsona baten emaztea giltzapeturik eduki zuten dirua kobratzeko asmoz. Emakumeak senarraren bulegoan bertan goizeko 11etatik arratsaldeko 5ak arte egon behar izan zuen handik atera ezinik aipatu akusatuek bulegoa giltzaz itxia zutelako. Halaz eta guztiz ere, emakumeak telefonoz hitz egin ahal izan zuen nahi izan zuen adina, eta baita bisitak hartu ere. Zorrak kobratzea lortu zuten egun horretan bertan.

2.2.6. SEXU-ASKATASUNAREN ETA SEXU-UKIGABETASUNAREN AURKAKO DELITUAK

I

Miguel R. 1996ko azaroaren 13an gaueko 20:00ak aldera beste gizon batekin –eta ziurrenik hirugarren batekin ere– kotxez zihoan, 14 urteko Desiré eta 15 urteko Miriam eta Antonia ikusi zituenean, auto-stop egiten, herritik kanpo zegoen diskoteka batera joateko asmoz. Kotxea gelditu, neskak jaso eta gidatzeari ekin zion berriro ere Miguelek, baina diskotekara joan beharrean, auzoko bide bakartietatik abiatu zen. Neskak egoeraz jabeturik oihuka hasi baziren ere, gidariaren alboan zegoen gizonak isilarazi zituen kolpeka. Bidaiaren amaiera, Miguelek, akusatuek, ezagutzen zuen etxe abandonatu handi bat zen, landa batean isolaturik zegoena. Guztiak etxe barrura sartu ziren eta Miguelek Antonia heltzen zuen bitartean, beste gizon batek makilaz jo zituen bai Miriam bai Antonia, kotxean oihuka egin zutelako. Gero, gela handiaren erdian kokatuta zegoen zutabeari lotu zituen. Orduan, akusatua ez den gizonak, baina akusatuen aurrean, Antoniari, bere borondatearen aurka, biluztu eta baginatik eta uzkitik zakila sartu zion, eta, azkenik, uzkitik

makila bat sartu ere. Hori guztia gertatu bezain laster, Antonia jantzi eta zutabeari lotu zuen. Gero Desiré askatu eta Migueli eskaini zioten baginatik zakila sartzeko eta neskak, argi eta garbi, ezetz oihukatzen zuen arren, Miguelek ekin egin zion. Bukatu ondoren, biktimari hanketatik heldu zion beste batek sarketa bai baginatik bai uzkitik egin zezan eta azkenik, makila bat uzkitik sar ziezaion. Egindakoa egin ondoren, berriro ere jantzi eta zutabeari lotu eta gero, Miguelek eta beste gizon batek kotxea hartu zuten eta afaltzeko janari eta edariaren bila joan ziren. Jan ondoren Miriamen txanda izan zen eta aurrenekoek jasandako jarduera berberetatik pasarazi zuten. Erasotzaileek, orduan, lo egitea erabaki zuten baina neskak negar eta zotinka zihardutela-eta, makilaz jo zituzten isil zitezen eta pistola bat erakutsiaz mehatxatu zituzten.

Hurrengo egunean, neskak hiltzeko akordioa aurrera eramateko asmoz, etxearen alboan zegoen hobi bat sakontzeari ekin zioten. Neskak, bizirik oraindik, hobira eraman zituzten eta une horretan bertan, Miguel etxera bueltatu zenean, neskak estaltzeko moketa handi baten bila, Desiréri titiburu bat eta titi inguruko aureola, aliketak erabiliz, erauntsi zizkieten. Dagoeneko Miguel present zegoela, baina parte hartu gabe, biktimak hilko zituztela oharturik oihuka eta laguntza eske ari ziren bitartean, bai harriz bai makilaz kolpatu egin zituzten etengabe. Horrezaz gain, hil aurretik, Desiréri bizkarrean bi ganibetakada eman zizkion akusatua ez den batek. Bukatzeko, hiru neskak hobiaren barruan zirela, Miguel ez den batek, Miguelek dena ikusi arren eta ekiditeko ezer egin barik, buruaren kontrako tiroak bota zizkien eta unean bertan hilik gertatu ziren hiru neskak.

II

A-k behin baino gehiagotan bere 14 urteko alabaren aurkako sexu-erasoak aurrera eraman zituen: hilabete batean, bi egun ezberdinetan, oheratzen ahalegindu zen, batean baginatik sarketa lortu arren, eiakulazioa kanpoan suertatu zelarik eta bestean, nahiz eta sarketa egiten saiatu, alabak saihestu ahal izan zuen. Beste hiru alditan, hiru egun ezberdinetan, gorputzaren leku guztietatik ukitzeari ekin zion, batzuetan jantzien kanpoko aldetik, beste batzuetan barruko aldetik. Halakoak gertatu ziren guztietan horien berri eman zion alabak bere amari, A-rekin batera –ezkonduta egonik– bizi zena. Alabak horren bitartez aitak halakoak egiteari uztea lortu nahi zuen, baina amak ez zuen deus ere egin aipatutako jarduerak gerta ez zitezen.

III

Lupiciniok, akusatua, bazekien Mª Angeles oligofrenikoa zela, oligofrenia arinekoa baina astundua hain zuzen alkoholarekiko zuen menpekotasunagatik. Egitateen egunean autobusetik jaitsi bezain laster, autobusen geltokitik hurbil zegoen leku bakarti baterantz abiatu zen Lupicinio Mª Angelesekin. Bertan akusatua Mª Angelesi prakak jaitsi zizkion, bere prakak erantsi zituen, eta biktimaren gainean etzan zen. Biak ikusi zituzten pertsona batzuen abisuari esker, Mª Angelesen ahizpa arineketan joan zen haiengana baina leku hartara heldu zenerako, bai Lupicinio bai biktima prakak jaitzen ari ziren.

2.2.7. SOROSPEN-EGINBEHARRA EZ BETETZEA

I

1995eko urriaren 20an, gaueko hamarrak eta laurdenean, Iñaki M., adin nagusikoa eta zigoraurrekaririk gabekoa, Ebro markako kamioia gidatzen ari zen. Kamioia, B. 9089 BL matrikuladuna, ez zen berea, Antonio F.rena baizik, baina azken honen adostasunarekin eta nahitaezko aseguruarekin erabiltzen ari zen. Iñaki Sabadellerantz doan den BV 1248 errepidetik zihoan ikusmen oneko zati zuzen batetik, 60/70 Km orduko lastertasunaz, gurutzatzeko argiak piztuta. Aurkako norantzakotik zetorren beste ibilgailu bat pasatu bezain laster, aurretik 5 m-tara Guzzi markako ziklomotorra zeukala ohartu zen. Ziklomotorra lastertasun txikiar zihoan kamioiaren norantzako berean eta ez zuen atzeko argirik. Iñakik aurreratzeko erabakia hartu zuen eta ezkerretik aurrea hartzen ari zela, buruan kolpatu zuen Mercedes U. 16 urtekoa, ziklomotorrean atzeko bidaiari zihoana, eta, gorputzean, berriz, Luis R. gidaria. Talkaren ondorioz ziklomotorra lurrera erori eta Mercedes, unean bertan hilik gertatu zen eta Luisek lesioak jasan zituen, sendatzeko 480 egun behar izan zituztenak. Beste alde batetik, Luisi ezkerreko besoa mugiez in gelditu zitzaion betiko, sendatzeko aukerarik gabe. Ziklomotorrean eragindako kalteen balioa 5.000 pesetakoa izan zen. Ez da behar bezala baieztatuta geratu Iñaki edari alkoholduen eraginpean gidatzen ari zenik.

Iñakik aitortu zuen aurrera jarraitu zuela, kamioiaren atzeko aldean kolpe txiki bat nabaritu arren. Izan ere atzerako ispilutik ikusi ahal izan baitzuen biak nola erortzen ziren baina aldi berean mugitzen bide zirela. Minutu gutxiren buruan Mercedes eta Luis hurbilen zegoen erietxera eraman zituzten, kamioiaren atzetik, 500 m-tara, zihoan ibilgailuaren gidariak, Federicok, emandako abisuari esker.

II

Kasu berbera, baina inork ez du abisurik ematen eta hurrengo egunean Mercedes eta Luisen gorpuak, biak hilik, aurkitzen ditu poliziak.

2.2.8. FAMILIA-HARREMANEN AURKAKO DELITUAK

I

1998ko maiatzaren 9an, Margarita, arratsaldeko 5:30ak aldera, Tolosa etorbidearen espaloiairean gainean eserita zegoen, eskean. Bere ondoan kartoizko kaxa bat zeukan, 125 pezeta, txanponetan, zituela. Dirua lortzeko eta errukia pizteko asmoz, bere 20 hilabeteko alaba, Sonia izenekoa, erabiltzen zuen, ibiltariekin dirua eman zezaten.

II

Emakume batek bere semea beste pertsona baten eskuetan uzteko erabakia hartu zuen pertsona horrek haren umearen ardura izan zezan. Emakumeak, horretarako, hitzeman zion semearen behar guztientzako adinako dirua emango ziola. Semea eman bezain laster, ordea, alde egin zuen aztarnarik utzi gabe. Egun batzuen buruan emakumea aurkitu zuten, prostituzioan jarduten zen club batean.

III

Akusatuak, banaketa-itunaren arabera bisita bat pasatu ondoren, ez zuen bere semea itzuli, horren zaintza amari emandakoa bazen ere. Amaren ekimenez familia-epaitegiak egindako errekerimendu formalari ere ez zion jaramonik egin. Gertaera hauek baino lehenago beste betetze eza egindakoa zen akusatua.

IV

Alejandrok eta Anak banaketa-ituna egin eta lehen instantziako 3. epaitegiak, epai irmoz onartu zuen 1994ko otsailaren 7an. Horren arabera Alejandrok bere andre izandakoari hilero 60.000 pezeta ordaindu behar zion, ezkontzaren zamari eta elkarrekin zuten alabaren elikadurari aurre egiteko. Alejandrok, ordea, 1994ko urtarriletik 1995eko abuztua arteko kopuruak ez zituen ordaindu. Emakumeak ez zuen inolaz ere onartu 1994ko azarotik aurrera Alejandrok ez ordaindutakoa konpentsatzea elkarrekin izandako etxebizitza baten salmentari esker lortu zuen diruaz.

V

Haurdun zegoen emakumeak beste pertsona batzuekin adostu zuen haiei semea ematea, eta erditzea gertatu zenean, aipatu pertsonak semeaz arduratu ziren. Haurdunak hospitalekoei agindu zien identifikazio kontuak erditze-txostenetik ezabatze eta bere familiekoei erditzean haurra hilik suertatu zela esan zien.

2.2.9. ONDAREAREN AURKAKO DELITUAK

I

Kaltetuak etxebizitza erosi zuen, sukaldea altzariz beteta emango ziotelakoan eta bi igerileku ere egingo zirelakoan, bi baldintzok alde aurretik hitzartu ziren neurrian. Areago, baldintza horiek zirela-eta erosleak egin zuen etxebizitza horren aldeko aukera.

Etxebizitzaren saltzaileak ez zituen ez bata ez bestea bete.

Etxebizitzaren salmenta-prezioa 50 milioikoa izan zen.

II

1996ko irailaren 3an, goizeko 6ak inguruan, A.k eta B.k, adinez nagusiak, ados jarririk, San Fernando izeneko liburu-dendako erakuslehioa apurtu zuten eta egindako zulotik hainbat ale hartu zituzten, guztira 68.700 pezetatan -peritoen arabera- zenbatetsitakoak. Alde egiten ari zirela, poliziakoak agertu eta haiek jazartzen hasi ziren. Azkenik poliziak atxilotu zituen eta liburuak berreskuratu zituen. Egindako kalteak 101.730 pezetakoak izan ziren.

III

Negozio jakin batzuk aurrera eraman nahi zituelako aitzakiaz eta merkatuan ziharduen enpresa baten burua zelako itxura eginez, A.k V. eta X. hornitzaileengandik saltzeko produktuak eskuratu zituen. Jasotako salgaiak 1.500.000, 200.000 eta 347.000 pezetatan zenbatetsita zeuden eta ordaintzeko baldintza hauek ezarri ziren: epeka ordainduko ziren salgaiak horretarako kasu batzuetan A.k ganbio-letrak onartuko zituen eta, beste kasu batzuetan, kontu korronteko txekuek emango zizkien hornitzaileei. Kasu guztietan, ordea, A.k ez zuen inongo asmorik atzeratutako ordainketei benetan aurre egiteko. Horrezaz gain, A-k hirugarrenei salgaiak saldu zizkien, benetako prezioa baino askoz merkeagoa zen batean, era horretan arineketan dirua, efektiboa, lortzen zuela irabaziak bi eratara eskuratuz: ez ordaindutako salgaiaren bidez batetik eta, bestetik, baldintza horietan salduaz

IV

A., Barceló Suites izeneko hotelean lan egiten zuen emakumea, 7221 gelan maisu-giltzaz baliatuz sartu zen, bertan bizi zen bikotea atera berri zen unean -goizeko 10ak aldera-. Bertan, 170.000 pezetaz, dirutan, eta hiru kreditu-txartelez ere jabetu zen, hiruetariko biren kasuan, zegozkien segurtasun-zenbakiekin batera. Arratsalde horretan hartutako bi txartel erabili zituen bi kutxazain ezberdinetan, batetik 50.000 eta bestetik 60.000 pezeta atera zituela. Horrezaz gain, txartelak denda batzuetan erabili zituen hurrengo kopuruetako ordainketak egiteko: 14.000, 13.800, 15.545, 16.125, 25.000, 25.645, 26.440 eta 28.450. Aipatu azken kasu guztietan V.ren sinadura faltsutu zuen ordainketen egiaztagirietan.

V

A., B. eta C., ados zeudelarik, V.rengana hurbildu ziren, zeina kalean zegoen kotxe batean bere ekipajea sartzen ari baitzen. Haietarik batek mapa bat erakutsiaz, V. distraitzen zuen bitartean, beste biak biktimaren maleta bat hartu zuten eta, jarraian, ihes egiteari ekin zioten. Une horretan, ordea, handik zeuden polizia batzuek -egoeraz jabeturik- bat atxilotzea lortu zuten eta astebete baten buruan beste biak. Maleta, hiruren atxilotetaren ondoren, jabeak berreskuratu zuena, 300 eurotan zenbatetsita zegoen eta barruan hegazkin-billete bat ere bazen, 550 euroko baliokoa, eta zozketatu gabeko ONCEko billete bat ere, 2 eurokoa, baina maleta hartu eta bi egunen buruan sariduna suertatu zena, 600.000 euroko sariarekin.

VI

1999ko urriaren 29an, goizeko 9ak inguruan, Juan Carlos, nor den jakiterik ezin izan den beste pertsona batekin batera, Renault 9 markako kotxe batean zihoan. Autoa, Enrique X. izenekoarena zen, eta hilabete hartako 24an, kotxeko kanpoko sarraila apurtu ondoren, Juan Carlosek berak ostutakoa. Aipatu autoan, Malagako Aurrezki Kutxako sukurtsal baterantz abiatu zen eta hango langileak mehatxatu zituen, zeraman eskopeta erakutsiaz. Aipatu eskopeta 9528 serie zenbakiduna zen eta kanoiak eta kulata moztuta zituen hobeto izkutatu ahal izateko asmoz. Egitateen egunean 24.600 pezeta eskuratu zituen, irabazi-asmoz.

Urte bereko abenduaren 9an Juan Carlos atxilotu zuten dagoeneko hilik dagoen beste pertsona batekin batera kotxez zihoala. Aipatu kotxea Andres Y. izenekoarena zen eta zegoen garajetik Juan Carlosek ostu zuen egun batzuk lehenago, garajea babesteko zegoen alarma saihestu ahal izan zuelako, eta garajeko atea -jabearen giltzak jarrita zeudenez gero- inongo arazorik gabe zabaldu ahal izan zuelako. Beste alde batetik, kotxeak berak zuen alarma indargabetu ahal izan zuen, zegoen kablea moztuz. Atxiloteta gertatu zen unean aurrezki kutxan erabilitako eskopeta aldean zeraman akusatua, kotxearen barruan zegoen poltsa

batean sartuta. Dagokion epaile-aginteaz María del Carmen P. izenekoaren etxean egindako miaketan, atxilotetaren egunean bertan, eguerdiko hiruretan, polizia gidatzeko baimen bat atzeman zuen. Baimen-txartelean Juan Carlosek bere argazkia sartua zuen, karnetaren izena Daniel Z. bazen ere.

VII

A.k, Deutsche Schule ikastetxeko ekonomia-administratzailea izateaz baliatuz, merkataritza-establezimendu batzuek luzatutako zenbait fakturatan zorrak azalarazi zituen benetako kopuruen gainetikoak. Fakturak horrela manipulatzearen bitartez benetako kopuru eta azalarazten zuenaren arteko aldeaz jabetu egiten zen.

2.2.10. INGURUMENAREN BABESARI BURUZKO DELITUAK

1971ko azaroan, Cercs izeneko zentral termikoa, FECSA enpresarena, martxan jarri zen. Enpresa hau Alt Berguedan, Llobregat errekaldean, kokaturik zegoen, eta haren jardueran ikatza erabiltzen zen erregai. Ikatz hori, lignito motakoa, oso-oso sufreduna zen.

1980ko urritik aurrera zentralaren zuzendaria Ernesto izendatu zuten, lanbidez ingeniaria, enpresa horren funtzionamenduari zegokionez arduradun nagusi eta bakar aritu zedin. Funtzionamenduz kanpoko hainbat erabakitan, hala nola, zein erregai erabili behar zenekoan Ernesto FECSAren administrazio-kontseiluaren menpe zegoen, azken hau enpresaren jabea zen neurrian.

Errekuntza-prozesuan, lignitoren ezaugarriak zirela-eta, sortzen zen kea, sufre-dioxido ugariakoa, atmosferarekin bat egitean, batzuetan azido sulfuriko bilakatzen zen, eta orduan euri azido izeneko gertatzen zen. Askotan kea basoetan zuzen-zuzenean disolbatzen zen besterik gabe, zuhaitz eta landareen nekrosia eta klorosia eraginez. Azken prozesu hauetan eragin nabarmena zuten ikatza erretzearen ondorioz kearekin batera gorpuztuta ateratzen ziren partikula txikiak.

1985 urteaz geroztik baieztatu ahal izan zen egindako igorpena 9.000 mg/Nm neurrikoa baino askoz handiagoa izan ohi zela, indarrean zeuden araudien mugen gainetik, gorpuztutako partikulen kasuan, ordea, 500 mg/Nm neurria gainditzen ez bazen ere.

Igorpenen ondorio zuzenekoak izan zen zentralaren aldamenean zeuden hainbat eta hainbat baso larriki kutsaturik gertatu zirela, ukitutako hektarea-kopurua, zehatz-mehatz- zehatu ezin izan bazen ere, 30.000 ingurukoa zelarik. Egitateon eraginez alde geografiko horretarako kalte larria gertatzeko arriskua izan zela frogatuzat jotzen da. Aitzitik, pertsonen osasunerako, animalientzako edo uretarako lesio objektiboa zehazterik ez da posiblea izan.

Igorpenak iraun zuen bitartean, Generalitatek eta Industria Ministerioak indarrean zeuden araudiek xedatzen zutenaren gainetiko igorpena baimendu zuten, hain zuzen ere Industria-Zuzendaritza Orokorreko bi ebazpenen bitartez (1985eko abuztuaren 5ekoa eta 1987ko ekainaren 24koa). Azken bi ebazpenotan ezarritako igorpenerako muga ez zen inoiz gainditu.

Frogatuzat jotzen da, FECSA enpresak sufre-igorpena sahiesteko iragazkiak jartzeari uko egin ziola, bestela jarduera onuragarria izango ez zelakoan. Aldi horretan enpresaren inguruko aldeetan langabezi tasa handia zen.

2.2.11. HERRI-OSASUNAREN AURKAKO DELITUAK: DROGA-TRAFIKOA

Enekok bere semea, Garikoitz, Huelvako presondegian sarturik dauka. 1997ko irailaren 8an bisita bat egitera joaten denean semearen egoera larriaz jabetzen da, azken honek duen heroinaren menpekotasunak eragindakoa. Garikoitzek bere aitari erreguka eskatzen dio, behin eta berriro, droga eraman diezaion, hori lortzea hain zaila denez abstinentzia-sindromeak sortzen dion sufrimendua leuntzeko aitzakiaz.

Aipatu egoeraren aurrean aitak, kontzientzia eta borondatea nabarmenki nahasita edukirik bere semeak jasaten zuen sufrimenduagatik, 1997ko urriaren 9an pakete bat eraman zion semeari. Pakete hori Huelvako Presondegiak duen komunikazio eta paketetarako sailean utzi zuen bere semeari eman ziezaioten.

Paketearen barruko aldean, bertan ziren praktetako gerrikoan ezkutaturik, poltsatxo txiki bat zegoen, 0,8 heroina gramorekin, semearen sufrimendua arintzeko xedez.

Presondegiko zerbitzuan, semearengana iritsi aurretik, funtzionarioek heroina atzeman zuten.

2.2.12. TRAFIKOAREN SEGURTASUNAREN AURKAKO DELITUAK

Longinok Renault 11 GTX ibilgailua gidatzeari ekin zion, Nules izeneko herrixkatik kopa batzuk koñak edan ondoren. Edandakoaren ondorioz gidatzeko gaitasuna murriztuta zeukan Longinok.

Egin zioten errepide-kontrollean alkoholemiaren frogatik pasatu behar izan zen, emaitza positiboarekin: lehenengoan, botatako aire litro bakoitzean 1,56 mg eman zuen eta bigarrenean 1,44 mg.

Longinok koherentziarik gabeko erantzunak ematen zituen eta ibilera ere ezegonkorra zuen. Alkoholarekin kiratsa zerion eta gidatzen zuen autoak ez zuen aseguruik ezinbestekoa den erantzukizun zibilari aurre egiteko.

Longinok alkoholismo kronikoa jasaten du, sendabide erraza ez duena, zeinaren ondorioz, askotan nahi gabeko mozkortze-egoera larri-larrietan erortzen baita. Egoera horien eragile askotan edan izana bada ere, edandakoaren xedea ez da mozkorra harrapatzea, abinentzia-sindromeak eragiten dion sufrimendua lehentzea baizik.

2.2.13. FUNTZIONARIO-EROSKERIA

1999ko urrian Lleidako polizia-inspektore buruak jakin ahal izan zuen susmatzen zela La Farga de Moles izeneko muga-kontrollean aritzen ziren bi funtzionarioek –Andres A.k eta Benito B.k– diruaren truke bai ibilgailuak bai pertsonak pasatzen uzten zituztela ez merkantzia ezta bidaiarien gaineko inongo kontrolik egin gabe. Aipatu funtzionarioek, aztarnen arabera, Carlos C. portugaldarra bitartekari gisa erabiltzen zuten.

Arestian aipatutakoa argitzeko asmoz bi agente berezik –Daniel D. eta Ernesto E. – enpresaburuaren plantak egin zituzten Carlos C.rekin Andorran kontaktatu zutenean 1999ko azaroan. Carlosi argitu zioten muga zeharkatu nahi zutela kontrolatuak izan gabe. Carlosek zera esan zien: “No hay problema” eta, aldi berean, Andres A. funtzionarioaren telefonoa eman zien. Agentek azken honi deitu zioten eta Andresek esan zien prezioa 100.000 pezetakoa zela eta beste 25.000 pezeta bitartekariarentzat (Carlos C.rentzat), eta Alto Segre izeneko jatetxean, dagoeneko Espainian, ordaindu beharko zela mugaz beste aldera pasatu ondoren alegia.

1999ko abenduaren 5ean, goizeko 10ak aldean, agenteok kamionetaz muga zeharkatu zuten hitzartu bezala, hots, inongo kontrolik gabe. Geroago portugaldarrari esandako 25.000 pezeta ordaindu zioten. Are beranduago, arratsaldeko 4etan, agente bereziok Benito B. funtzionarioa atxilotu egin zuten, azken honek maletin bat zeramala. Maletinean alde batetik, 800.000 pezeta zeuden eta bestetik, kartazal bat Carlos C. izena idatzita zuena beste 150.000 pezetarekin.

Hurrengo egunean, goizean, egunkariak deskribatutakoaren berria zekarten. Egun horretan zehar Humberto M. eta Luis P. kamioilariak komisaldegira hurbildu ziren deklaratzeko bakoitzak muga horretako funtzionarioei 200.000 pezeta ordaindu zutelako, aipatu funtzionarioek hala egiteko eskatu zitelako bestela kamioiak mugan geldiarazita izango zituztelako mehatxuaz. Funtzionarioek kamioiari zehazki esandakoa izan zen ordaindu ezean gau osoko ikuskaritzari ekingo ziotela kamioiak goitik behera miatzeko xedez eta ondorioz, hurrengo egunera arte han, mugan, egon beharko zutela.

Geroago baieztatu zen Humbertok aspaldidanik ordainketak egiten zituela muga pasatzen zutenean kontrolik izan ez zedin.